

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट, मुंबई -४००००९

दूरध्वनी क्र:-०२२-२२८३०२००

Email ID : soyojana11.rdd-mh@nic.in

क्र.तीर्थवि-२०२४/प्र.क्र.३०/यो-११

दि: ०९/०३/२०२४

प्रति,

मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
जिल्हा परिषद (सर्व).

विषय:- ग्रामीण तीर्थक्षेत्रांना ब- वर्ग देणे व निधीची मागणी करताना घ्यावयाच्या
काळजीबाबत.

संदर्भ: १. ग्रामविकास विभाग, शासन निर्णय दि. १६ नोव्हेंबर, २०१२.

२. ग्रामविकास विभाग, शासन निर्णय दि. २८ डिसेंबर, २०२३.

महोदय,

“पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर ग्रामीण यात्रास्थळ योजना (ब-वर्ग)” अंतर्गत मा. प्रधान सचिव (ग्रामविकास) तथा अध्यक्ष, राज्य निकष समिती यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीमार्फत प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांना “ब-वर्ग” दर्जा व गट “ब-दर्जा” प्राप्त झालेल्या तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी भाविकांच्या सोयीसाठी प्रस्तावित केलेल्या सुविधांच्या अंदाजपत्रकांना वर नमूद केलेल्या शासन निर्णयातील अटी व शर्तीचे पालन करून प्रशासकीय मान्यता देण्याची शिफारस केली जाते.

०२. अशा प्रस्तावांना तपासणी करून मान्यता देणे सोपे व्हावे यासाठी यापुढे, ग्रामीण भागातील तीर्थस्थळास “ब-वर्ग” दर्जा देण्यासाठी शासनास सादर करण्यात येणारे प्रस्ताव “प्रश्नावली-१” सह सादर करण्यात यावीत. तसेच “ब-वर्ग” दर्जा प्राप्त तीर्थक्षेत्रांच्या ठिकाणी भाविकांच्या सोयीसाठी करावयाच्या सुविधांना प्रशासकीय मान्यता देण्यासाठी शासनास सादर करण्यात येणारे अंदाजपत्रके “प्रश्नावली-२” सह सादर करण्यात यावीत. तसेच सादर करण्यात येणारे अंदाजपत्रके हि कामाच्या सविस्तर तपशीलासह व एका तीर्थक्षेत्रासाठी एकच अंदाजपत्रक सादर करण्याची दक्षता घ्यावी. या प्रश्नावलीसह प्रस्ताव नसल्यास, ते प्रस्ताव विचारात घेतले जाणार नाहीत याची, कृपया नोंद घ्यावी. प्रश्नावली-१ व प्रश्नावली-२ चा प्रती सोबत जोडल्या आहेत.

आपला,

(का.गो.वळवी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

आवश्यक कार्यवाहीसाठी:

कार्यकारी अभियंता, बांधकाम विभाग, जिल्हा परिषद, सर्व.

प्रश्नावली -१ तीर्थक्षेत्र विकास योजना- तीर्थक्षेत्रास गट-ब दर्जा देण्याबाबत.

१. तीर्थक्षेत्राचे नाव व पत्ता :-
२. तीर्थक्षेत्राची स्वतःची जागा असल्यास, एकूण जागा (७/१२ व गट क्रमांकासह) :-
३. तीर्थक्षेत्राची स्वतःची जागा असल्यास, विकास कामे करण्यासाठी ती जागा ग्रामपंचायत/पंचायत समिती/जिल्हापरिषद यांच्या नांवे हस्तांतरण करण्याचे रु.१००/- च्या स्टॅम्प पेपरवर लिहून दिलेले प्रतिज्ञापत्र (मुळ प्रत) व या प्रतिज्ञापत्राद्वारे जागा हस्तांतरण करण्यासाठी केलेल्या कार्यवाहीची सदयस्थिती:-
४. कामे मंजूर करावयाची जागा ग्रामपंचायत किंवा शासनाची असल्यास, त्याबाबतच्या ७/१२सह:-
५. या तीर्थक्षेत्रास गट “क” चा दर्जा दिला आहे का?. असल्यास त्याबाबत प्रमाणित प्रत / इतिवृत्त:-
६. भाविकांच्या उपस्थितीबाबतचे पोलीस अधिक्षक यांचे प्रमाणपत्र:-
७. स्थानिक वन संरक्षक यांचे वन जमीन नसल्याचे प्रमाणपत्र:-
८. विकास कामे केल्यानंतर, त्या कामांचे देखभाल / दुरुस्ती करणार असल्याचे प्रमाणपत्र:-
९. (अ) प्रस्तावित कामे अन्य योजनेतून मंजूर नसल्याचे / प्रस्तावित केले नसल्याचे प्रमाणपत्र (ग्रामसेवक व तीर्थक्षेत्राच्या व्यवस्थापन समितीच्या अध्यक्ष / सदस्य यांच्या स्वाक्षरीसह) :-
(ब) या तीर्थक्षेत्राच्या स्थळी अन्य योजनेतून विकास कामे मंजूर झाली / प्रस्तावित केली असल्यास, त्याबाबतचा तपशील:-,

अ. क्र.	शासन निर्णय क्र. व दिनांक / कामे प्रस्तावित केली असल्यास विभागाचे नाव (संबंधित प्रतसह)	मंजूर केलेल्या / प्रस्तावित केलेल्या कामाचे नांव व रक्कम	मंजूर केलेल्या कामाची सदयस्थिती

(नाव व सही)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
जिल्हा परिषद, _____

प्रश्नावली २ - तीर्थक्षेत्र विकास योजना- तीर्थक्षेत्राच्या ठिकाणी घ्यावयाची विकास कामे

१. तीर्थक्षेत्रास गट ब द-र्जा दिल्याचा शासन निर्णय क्रमांक व दिनांक :-

२. तीर्थक्षेत्रास यापूर्वी तीर्थक्षेत्र विकास योजनेतर्गत कामांना मंजूरी दिली असल्यास, त्याबाबतचा तपशील:-

(रु. लक्ष)

अ. क्र.	प्रशासकीय मान्यतेचा शासन निर्णय क्र. व दिनांक	मंजूर केलेल्या कामांचा तपशील	प्रशासकीय मान्यता रक्कम	शासनाकडून प्राप्त निधी	कामाची सद्यस्थिती
१	२	३	४	५	६

३. तीर्थक्षेत्र विकास योजनेप्रमाणे भाविकांना खालील प्राथमिक सुविधा उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. त्यामुळे कामे प्रस्तावित करतांना खालीलप्रमाणे प्राधान्यक्रम असावा :-

अ. क्र.	सुविधेचे नाव (तीर्थक्षेत्राच्या ८०० ते १००० मीटरच्या आत असणे आवश्यक)	सध्या सुविधा उपलब्ध असल्यास, त्यांची संख्या / क्षेत्रफळ / लांबी वगैरे व जागेचा तपशील	सुविधा नव्याने प्रस्तावित केल्या असल्यास, त्यांची संख्या / क्षेत्रफळ / लांबी व सुविधा करावयाच्या जागेचा तपशील	शेरा
१	पिण्याचे पाणी / पाणपोई			
२	स्वच्छतागृह (पु)			
३	स्वच्छतागृह (स्त्री)			
४	भक्त निवास (पु)			
५	भक्त निवास (स्त्री)			
६	पोहोच रस्ता			
७	पथ दिवे			
८	संरक्षण भिंत			
९	भोजन कक्ष / प्रसादालय			
१०	वाहन तळ			

(नाव व सही)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
जिल्हा परिषद, _____